

АНОТАЦІЯ

Петров П.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління змінами в казначействі банку. – Кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктор філософії в галузі знань «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Київський національний торговельно-економічний університет, Київ, 2020.

Дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням з актуальної проблематики, яке містить оригінальні підходи до розв'язання проблем у сфері розвитку теоретичних та методичних засад з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в казначействі банку.

Посилення конкуренції між банками, представленими на ринку України, що розпочалося в період очищення банківської системи протягом 2014–2017 рр., акселерувало під час пандемії та невпинно призводить до того, що банки змушені постійно шукати шляхи вдосконалення бізнес-процесів та управління діяльністю загалом. Наразі перед світовою банківською системою стоїть єдине завдання, яке має два напрямки виконання: підтримання достатнього рівня ліквідності для сталого розвитку та забезпечення прийняттого рівня обслуговування кредитного портфелю юридичними й фізичними особами. Оскільки за ліквідність та коректну побудову грошового потоку відповідає саме казначейство, виконання цього завдання безпосередньо покладено на нього. Вітчизняні банки за сучасних умов постійних змін мають аналогічний виклик.

У процесі написання дисертації комплексно застосовано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, що дозволило реалізувати єдність дослідження обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в банківській установі.

Важливою ланкою в банку, яка контролює грошові потоки та відповідає за управління активами й пасивами, ризиками фінансування і ліквідність, є казначейство. Дослідження організаційної структури, стратегій, функцій та завдань казначейства банку уможливили доповнення термінів «казначейство банку», «зміни в казначействі банку», «управління змінами в казначействі банку»,

«управлінський облік у казначействі банку», «обліково-аналітичне забезпечення управління змінами в казначействі банку», «діагностика обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в банківській установі».

З метою формування релевантної інформації про капіталізацію вартості банку обґрунтовано концептуальну модель обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в казначействі банку, яка складається з елементів (мети, завдань, об'єкта, суб'єкта, предмета, принципів та функцій, інформаційного забезпечення), що враховують налагоджені процеси взаємообміну інформаційними потоками між підсистемами обліку, бюджетування та аналізу. За результатами дослідження встановлено єдність підсистем обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в казначействі банку.

Із позиції системного підходу до обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в казначействі банку розглянуто організаційний, інформаційний та методичний аспекти функціонування кожної з підсистем. На засадах процесного підходу запропоновано схему організації обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в казначействі банку. До складу елементів облікової політики банку запропоновано вносити організаційно-методичні підходи до оцінки рівня кожного виду ризику, виду капіталу (інтелектуального, людського, соціально-репутаційного та природного капіталу), що дозволить відображати наведені елементи в інтегрованій звітності банку та розкривати інформацію про створення доданої вартості капіталу.

Зміни, що впливають на діяльність казначейства банку, зумовлюють виникнення різних видів банківських ризиків, зокрема: валютного, кредитного, ризику ліквідності, процентного та інших. Банківські ризики, на які наражається казначейство у своїй діяльності в умовах змін, вимагають від менеджменту ухвалення оперативних рішень. У дисертації вдосконалено методичні підходи до ідентифікації ризиків казначейства банку через побудову матриці ідентифікації ризиків за стратегіями казначейства банку, що сприяє підвищенню ефективності управління ризиками в казначействі банку на основі формування релевантної інформації для ухвалення управлінських рішень.

В умовах змін виникає потреба організації системи управління ризиками й формування методичного інструментарію щодо ідентифікації та мінімізації банківських ризиків. У процесі дослідження проведено опитування серед компетентних працівників казначейства банку задля виявлення та оцінки банківських ризиків і відображення їх в обліку. На основі цієї інформації розроблено рекомендаційну матричну модель реагування менеджменту казначейства банку на кожний із видів ризиків, яка дозволить мінімізувати банківські ризики.

У роботі систематизовано показники та індикатори обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в казначействі банку на основі збалансованої системи показників, що дозволить підвищити ефективність ухвалення управлінських рішень та забезпечить досягнення оперативних і стратегічних цілей діяльності як казначейства, так і банку загалом.

Для вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в казначействі банку систематизовано основні положення облікової політики з урахуванням концепції управління змінами та принципів інтегрованої звітності, обґрунтовано організаційно-методичні підходи до діагностики системи обліково-аналітичного забезпечення. У роботі запропоновано методичні рекомендації з діагностики обліково-аналітичного забезпечення управління змінами в банку та визначено структурний підрозділ, на який покладено основні функції дослідження казначейських операцій та оцінення стану обліково-аналітичного забезпечення управління змінами.

Удосконалено показники дохідності, що дозволяють виміряти схильність акціонерів банку до ризику та їхню можливість контролювати якість кредитного портфелю, оцінити можливість банку генерувати дохід від різноманітних продуктів з урахуванням резервів під знецінення кредитів та заборгованості юридичних та фізичних осіб (Return on Equity adjusted to Loan Provisions та Income Return on Loan Provisions).

Характерною особливістю наукового дослідження є вдосконалення порядку формування управлінських звітів у казначействі банку в частині моделювання

процесів їх підготовки та впровадження, що враховує специфіку діяльності казначейства банку та сприяє підвищенню достовірності й релевантності інформації для ухвалення управлінських рішень в умовах змін.

Основні наукові результати дисертаційної роботи впроваджено в практичну діяльність досліджуваних банківських установ, а саме: АТ «Креді Агріколь Банк» (довідка від 04.09.2018 № 11); АТ «Кредитвест Банк» (довідка б/н); ПАТ АКБ «Індустріалбанк» (довідка від 10.03.2020 № 20100320-20); Асоціації корпоративних казначеїв (довідка від 10.10.2019 №1).

Положення, що містить дисертаційна робота, використано в освітньому процесі Київського національного торговельно-економічного університету для підготовки лекційних матеріалів із навчальної дисципліни «Стратегічний управлінський облік» та збірника тестових завдань з навчальної дисципліни «Облік і оподаткування діяльності міжнародних корпорацій» (довідка від 03.09.2020 №1801/22).

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, казначейство банку, управління змінами, збалансована система показників, управлінський облік, інтегрована звітність, ліквідність, капітал банку, ключові показники результативності, оперативні показники результативності.